

Mijloace moderne de catehizare a copiilor în Biserica și în Școala Românească. Proiectul ”Hristos împărtășit copiilor”

Pr. Conf. Univ. Dr. Miron Erdei¹

Rezumat:

Prin proiectul ”Hristos împărtășit copiilor” tinerii de azi au posibilitatea de a cunoaște realitatea lumii în care trăiesc și nu o lume iluzorie pe care le-o oferă televizorul și calculatorul. Ei au posibilitatea cunoașterii de sine, cu aptitudinile și carențele pe care le au, fapt care îi va ajuta la transformarea lor interioară și spirituală și la formarea personalității lor. Prin acest proiect catehetic Biserica se implică în a oferi răspunsuri la întrebările pe care și le pun copiii și tinerii cu privire la viața veșnică, dar și la realizarea unei cariere în această viață materială.

La festivitatea de închidere la nivel național a proiectului din anul 2013, directorul executiv al Fundației World Vision România, Cătălin Andrew Popa, a afirmat că ”*Alege Școala!* este un proiect model pentru că ne arată ce se poate face atunci când Biserica, societatea civilă și statul vin împreună să lucreze pentru bunăstarea copilului”, iar ministrul educației naționale, Remus Pricopie, a subliniat că ”acest proiect este superstrategic, nu strategic”. În același context, directorul general al Organismului Intermediar POSDRU, doamna Ella Ștefan, adresându-se coordonatorilor acestui proiect a evidențiat faptul că ”într-un singur proiect ați reușit să atingeți mai mult de jumătate din țintele asumate de România pentru această perioadă de programare”, aceasta însemnând în cifre că din 54.000 de elevi și 6.000 de persoane adulte, care au fost cuprinse în cele 80 de proiecte ce vizau măsuri de sprijin pentru reducerea abandonului școlar timpuriu, 35.000 de copii au fost cuprinși doar în proiectul ”Alege Școala!”, la care se adaugă și cei 3.206 preoți și profesori de religie care s-au ocupat de formarea acestora.

Cuvinte cheie:

¹ Pr. prof. univ. dr. Miron Erdei, profesor la Facultatea de Teologie Ortodoxă „Ep. Dr. Vasile Coman” din cadrul Universității din Oradea. pmironerdei@hotmail.com

arie curriculară, metode de catehizare, educație religioasă, proiecte educaționale, abandon școlar.

De când s-au format ca popor în istorie, românii au prețuit educația minții cu toate valorile și beneficiile pe care le asigură aceasta, dar mai ales cultivarea spiritului prin educația religioasă, care-i conferă omului statutul de coroană a creației și îi garantează existența sa veșnică. Putem vorbi astfel despre educație și credință la români ca despre un tot unitar, iar dovezile în acest sens sunt nenumărate și din cele mai vechi timpuri. Marele istoric N. Iorga precizează că românii foloseau termenul de "școală" cu mult înainte de existența școlilor oficiale,² fapt care demonstrează preocupările lor pentru cultură și progres, iar primele școli s-au format în incinta mănăstirilor și în pridvorul bisericilor parohiale.

Indiferent de regimurile politice care a fost la putere în România, toate au susținut educația minții prin școală și a sufletului prin Biserică, cu excepția regimului comunist, care a legiferat învățământul gratuit în școlile din România, dar a interzis predarea Religiei în școală, începând cu anul 1948, iar activitatea pastoral - misionară a Bisericii a fost sever restricționată și atent supravegheată. Faptul că, în mod paradoxal, Legea nr. 2 din 1972, care obligă individul și instituțiile să urmeze sau să organizeze diverse forme de educație permanentă nu a fost abrogată până în prezent,³ demonstrează aspectul favorabil al legislației privind educația permanentă în România.

După anul 1989 Ministerul Educației reia tradiția îmbinării educației științifice cu cea religioasă în Școala românească, pentru toate ramurile învățământului preuniversitar și pentru toate cultele recunoscute din România, având ca raționament faptul că a lipsi tinerii de educație religioasă înseamnă a atenta împotriva sufletului lor. A instrui tinerii doar intelectul, fără a-i forma spiritual prin educația religioasă, înseamnă a ridica o casă din cărămizi fără ca ele să fie legate între ele cu var sau cu ciment.⁴

Imediat după căderea regimului comunist Biserica Ortodoxă Română s-a organizat rapid și a trimis în școli pe preoții parohi ca să predea ora de "Educație moral-religioasă", disciplină care din anul 1991 trece în programa școlară de la o oră de predare la două săptămâni, la o oră pe săptămână. Din 1992 ea devine obligatorie pentru ciclul primar, opțională pentru ciclul gimnazial și facultativă pentru liceu. Din 1993 primește denumirea de oră de "Religie", fiind mai relevantă. Începând cu anul

² Nicolae Iorga, *Istoria învățământului românesc*, București, 1928, p. 1-3.

³ Colectiv de autori, *Dezvoltarea educației permanente în România*, Editura Alternative, București, 1998, p. 8.

⁴ Pr. lector Miron Erdei, *Preocupări privind predarea religiei în școală*, în "Revista Teologică", Sibiu, nr. 2-3, 1998, p. 132.

1994 programa analitică a fost revizuită și completată cu metodologii didactice. Pe parcursul acestor ani au fost tipărite mai multe manuale de religie, iar în anul 1995 apare "Manualul de religie pentru clasa a IV-a". Ora de Religie a fost introdusă în orarul tuturor școlilor din România și acesta a fost respectat, fără a se înregistra opuneri din partea directorilor sau a cadrele didactice. În anul 1995 facultățile de teologie au finalizat pregătirea a 5632 de absolvenți pentru slujirea altarelor și a catedrelor de religie din toată țara. Ei sunt formatorii de caractere ai neamului nostru, care în răstimp de aproape 25 de ani au făcut cinste instituțiilor în care s-au format, dând dovadă de vocație și profesionalism. Din rândul lor s-au recrutat o serie de inspectori școlari, directori de școli și membri în diverse comisii de învățământ.⁵

Reușita învățământului religios în România se datorează și părinților elevilor, care au optat pentru frecventarea orei de Religie de către copiii lor.⁶ Meritul acestei atitudini este al preoților din perioada comunistă, care, în pofida măsurilor restrictive cu privire la educația religioasă au sădit în sufletele viitorilor părinți sămânța credinței și echilibrul moralei creștine, mizând pe faptul că educația unui copil începe cu 18 ani înainte de a se naște. Roadele educației religioase din perioada comunistă au început să apară în decembrie 1989, când toți acei tineri, în fața tancurilor și a soldaților instruiți să tragă, după 40 de ani de învățământ ateist, au strigat într-un glas: "Cu noi este Dumnezeu!".

1. Cadrul legislativ privind învățământului religios din România

În temeiul prevederilor art. 18 din Legea educației naționale nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare, "planurile cadru ale învățământului primar, gimnazial, liceal și profesional includ Religia ca disciplină școlară, parte a trunchiului comun".⁷

Potrivit ordinului emis de Ministrul Educației și Cercetării Științifice privind aprobarea "Metodologiei de organizare a predării disciplinei Religie în învățământul preuniversitar", începând cu anul universitar 2015-2016, elevii care aparțin cultelor recunoscute de Stat li se asigură dreptul de a participa la ora de Religie, indiferent de numărul lor. Dacă elevii nu frecventează ora de Religie, situația lor școlară se încheie fără această disciplină. Pentru a putea participa la ora de Religie, părinții copiilor minori, respectiv copii majori trebuie să solicite în scris această opțiune, precizând numele cultului solicitat. În cazul în care au fost depuse cereri de frecventare a orei de Religie pentru mai multe culte, conducerea unității de învățământ va grupa elevii în

⁵ Vezi detalii în acest sens la pr. lector Miron Erdei, *op. cit.* p. 133-134.

⁶ Dan Ciachir, *Legea învățământului și religia*, în rev. "Renașterea", nr. 7-8, 1995, p. 3.

⁷ *Lege nr. 1 din 5 ianuarie 2011 a Educației Naționale*, emitent: Parlamentul, publicat în "Monitorul Oficial" nr. 18 din 10 ianuarie 2011.

formațiuni de studiu corespunzătoare cultelor pentru care s-au depus cereri. În cazul în care numărul de cereri este prea mic și nu permit organizarea predării Religiei pentru un anumit cult, elevii pot studia această

disciplină în cadrul propriului lor cult, urmând ca absențele și notele obținute de ei să fie transmise în scris unității de învățământ și trecute în catalog de învățător sau dirigintele clasei respective.⁸

Principalul scop al orei de religie este modelarea caracterului și formarea personalității elevilor, conform preceptelor religios-morale ale Evangheliei lui Hristos și aplicarea acestora în viața personală și a comunității. Ora de religie are și un scop socio-cultural, menit să solidifice comunitatea europeană prin cunoșterea reciprocă a valorilor culturale și respectarea identității tuturor, fapt care asigură evitarea unor tensiuni religioase și sociale.

Asemeni României, statelor membre ale Uniunii Europene includ educația religioasă în curriculum-ul lor național, punând accent, tot mai vizibil, pe activități menite să încurajeze o cultură a păcii, prin promovarea valorilor religioase, spirituale și moral-civice ale bătrânului continent european.⁹

Pentru disciplina Religie, la toate cultele din România, programa școlară constituie o ofertă curriculară pentru învățământul preuniversitar. Ea este prevăzută în planul-cadru de învățământ, la nivelul ariei curriculare ”Om și societate”, având ca timp de predare 1 oră/săptămână, pe durata unui an școlar, conform cu ”Planurile-cadru de învățământ pentru învățământul gimnazial” aprobate prin Ordinul Ministrului Educației Naționale și Cercetării Științifice nr. 3590 din 05.04.2016. Prin Ordinul Ministrului Educației Naționale nr. 3393 din 28.02.2017 au fost aprobate programele școlare la disciplina Religie pentru clasele a V-a și a VIII-a, la următoarele culte:

1. Religie – Cultul Adventist de Ziua a Șaptea, clasele a V-a – a VIII-a
2. Religie – Cultul Baptist, clasele a V-a – a VIII-a
3. Religie – Cultul Creștin după Evanghelie, clasele a V-a – a VIII-a
4. Religie – Cultul Evanghelic CA, clasele a V-a – a VIII-a
5. Religie – Cultul Greco-Catolic, clasele a V-a – a VIII-a
6. Religie – Cultul Musulman, clasele a V-a – a VIII-a
7. Religie – Cultul Ortodox, clasele a V-a – a VIII-a
8. Religie – Cultul Ortodox de Rit Vechi, clasele a V-a – a VIII-a

⁸ Ordin nr. 5232 din 14 septembrie 2015 privind aprobarea Metodologiei de organizare a predării disciplinei Religie în învățământul preuniversitar, cap. I, II, III, IV, emitent: Ministrului Educației și Cercetării Științifice, publicat în ”Monitorul Oficial”, nr. 720 din 24 septembrie 2015.

⁹ Religie, om și societate 2017-2018, p. 1. Programa școlară pentru disciplina RELIGIE, Clasele V-VIII, Cultul ortodox, Anexa nr. 2 la Ordinul Ministrului Educației Naționale nr. 3393/28.02.2017, Ministerul Educației Naționale.

9. *Religie – Cultul Ortodox Ucrainean, clasele a V-a – a VIII-a*

10. *Religie – Cultul Penticostal, clasele a V-a – a VIII-a*

11. *Religie – Cultul Reformat, clasele a V-a – a VIII-a*

12. *Religie – Cultul Reformat, clasele a V-a -a VIII-a, versiune în limba maghiară*

13. *Religie – Cultul Romano-Catolic de limbă română, clasele a V-a – a VIII-a*

14. *Religie – Cultul Romano-Catolic de limbă maghiară, clasele a V-a – a VIII-a*

15. *Religie – Cultul Romano-Catolic de limbă maghiară, clasele a V-a – a VIII-a, versiune în limba maghiară*

16. *Religie – Cultul Unitarian, clasele a V-a – a VIII-a.*

Programa școlară propune un set de elemente comune pentru toate cultele din România, care au drept de predare propria religie în sistemul de învățământ și urmărește să asigure un cadru coerent în predarea Religiei: lista competențelor generale, a competențelor specifice, o serie de exemple de activități de învățare și partea generală de sugestii metodologice.

Noile programe de Religie conțin și elemente novatoare, care constă în faptul că ”îi invită pe profesori să-și asume libertatea de a-și proiecta lecțiile, de a organiza/reorganiza conținuturile/studiile de caz enunțate în programă, în funcție de logica demersului didactic individual și de adecvarea la competențele specifice vizate spre dezvoltarea elevilor”.¹⁰ Tot prin programă se cere cadrelor didactice ca utilizarea conținuturilor și a studiilor ca caz să fie abordate și din perspectiva educației moral-civice.

Programa urmărește să dezvolte și competențele generale ale interculturalității (în care un rol important îi revine diversității religioase cu respect față de drepturile omului, fără a leza demnitatea vreunei ființe umane), de a crea o sensibilizare față de diversitate, de a dezvolta abilitatea de a comunica și a intra în dialog cu semenii și de a trăi alături de ceilalți, de a munci în echipă, de a învăța prin cooperare și de a rezolva conflictele pe cale pașnică; elemente care duc la creșterea stimei de sine și la posibilitatea cunoașterii altor credințe.

2. Mijloace moderne de catehizare în Biserică și în Școala românească.

2.1. Proiectul catehetic ”Hristos împărtășit copiilor”.

În anul 2005 a fost demarat un proiect între World Vision România și Mitropolia Moldovei și Bucovinei intitulat ”Hristos împărtășit copiilor”, având la bază principii care definesc societatea drept o comunitate vie, în care copiii și tinerii primesc atât cunoștințe intelectuale cât și valori fundamentale pentru dezvoltarea credinței și a culturii creștine. Prin hotărârea Sfântului Sinod 4508/2005 proiectul ”Hristos împărtășit copiilor” a fost preluat și de Patriarhia Română, devenind din 2008 proiect

¹⁰ Idem, p. 6.

oficial al Bisericii Ortodoxe Române. Scopul acestui proiect ”este de a pune la dispoziția preoților și cateheților un set de instrumente catehetice de care au nevoie pentru a transmite copiilor, încă de la cele mai fragede vârste, învățăturile biblice și a-i ajuta astfel să atingă maturitatea întru credință, precum și de a organiza *Școala de Duminică* la nivelul parohiei, ca soluție pentru dezvoltarea unui profil moral autentic înrădăcinat în sistemul creștin de valori”.¹¹

Obiectivele principale ale acestui proiect sunt editarea și publicarea unor ”Ghiduri de cateheză biblică” pentru copiii cu între 6-17 ani, însoțite de ”Ghidul catehetului”, ambele fiind distribuite și utilizate în activitatea de catehizare a fiecărei parohii din Biserica Ortodoxă Română, urmate de pregătirea preoților și a cateheților pentru utilizarea acestor ghiduri și un plan de organizare a activității catehetice în fiecare parohie. Toate acestea au fost realizate printr-un efort organizatoric și financiar inimaginabil de managerul proiectului, pr. dr. Naclad Constantin, ajutat îndeaproape de o echipă tehnică de profesioniști, care au organizat în perioada 2006-2008 o serie de activități pe plan național și internațional: 123 de sesiuni de formare, 15 evenimente de lansare a proiectului, 14 evenimente de promovare a proiectului și 11 întruniri cu profesorii universitari care predau Catehetica.¹² Acest proiect educațional inedit a determinat înființarea departamentului de cateheză la nivelul Patriarhiei Române, a birourilor de cateheză în cadrul fiecărei episcopii și implicit la revigorarea și modernizarea învățământului catehetic parohial.

Pentru eficientizarea educației religioase a copiilor cuprinși în acest proiect, preoții și profesorii de Religie utilizează o serie de metodologii clasice, pe care le îmbină cu cele moderne, și chiar novatoare, pentru a răspunde noilor provocări secularizante de la începutul veacului al XXI-lea. Dintre acestea reținem câteva aspecte și exemplificări concrete:

a. Prin înființarea de grupuri catehetice pe categorii de vârstă și prin promovarea catehezei de grup, programul ”Hristos împărtășit copiilor” devine un important factor de influențare a personalității copilului și de dezvoltare a simțului comunitar-eclizial și ”impune o nouă viziune catehetică, hristocentrică și pnevmatizată, care are drept scop nu doar simpla informare teologică, ci înduhovnicirea adolescentului”.¹³

¹¹ Pr. dr. Naclad Constantin, *Alege Școala! – proiect național pentru viitorul copiilor*, în vol. ”Slujirea catehetică și omiletică a Sfintei Biserici în vederea educării religioase a tineretului ortodox – istoric și actualitate. Sf. Mc. Antim Ivireanul, Mitropolit al Țării Românești, model al educației prin cultură”, Editura Bibliotheca, ISBN 978-606-772-144-7, Târgoviște, 2016, p.71.

¹² *Ibidem*, p. 72.

¹³ Pr. drd. Sorin Lungoci, *Catehizarea adolescenților prin proiectul catehetic ”Hristos împărtășit copiilor”*, în vol. ”Slujirea catehetică și omiletică a Sfintei Biserici în vederea educării religioase a tineretului ortodox – istoric și actualitate. Sf. Mc. Antim

b. Ghidurile catehetice și catehezele în sine sunt alcătuite într-un limbaj accesibil gradului de percepție al fiecărei vârste, cuprinse între 6 și 17 ani. De asemenea, preotul sau profesorul educador trebuie să țină cont permanent de posibilitățile de receptare ale tinerilor, de mediul familial din care ei provin, de nivelul pregătirii anterioare și de capacitatea lor intelectuală, punându-se permanent în aplicare principiul accesibilității sau cel psihologic, fapt care va limita numărul informațiilor și va sistematiza materialul de predat pentru a evita orice fel de urmări negative în rândul elevilor: saturația, surmenajul, indiferența etc.¹⁴

c. Prin utilizarea unor metodologii noi de predare a cunoștințelor religioase în cadrul proiectului, în special cele cu caracter activ-participativ (brainstormingul, jocul de rol, studiul de caz, etc.),¹⁵ elevii au oportunitatea de a descoperi adevărul prin activități de investigare proprii, pe care le asimilează mai ușor și le acceptă ca îndreptar de viață, deoarece ”învățământul religios trebuie să fie afectiv, să trezească în copil sentimente vii și intense de plăcere, de pietate de compătimire, de admirație față e Dumnezeu”.¹⁶

d. Dat fiind faptul că proiectul ”Hristos împărtășit copiilor” se desfășoară în biserică, principiul intuiției se bucură de o maximă utilizare în cadrul procesului educațional. Intuiția nu este utilizată doar în sens strict, prin vedere sau atingerea unor imagini iconografice, ci într-un sens mai larg, prin folosirea unor imagini și povestiri cu putere de sugestie și convingere a elevilor, adică educatorul religios accede la intuiția sentimentelor, apelând la intuiția interioară, la ”comunicarea simțămintelor sufletești și acest punct formează partea cea mai valoroasă din tot învățământul religios”,¹⁷ precizează C. A. Teodorescu.

e. Deosebit de importantă este atmosfera relaxantă ce se creează în cadrul orei de catehizare, prin desfășurarea ei în biserică, într-un mediu de evlavie, fără îngrădirile tipice școlii, dar și datorită educatorului, care îi primește pe copii ca un părinte, care nu le predă ceva, ci se predă sufletește copiilor veniți de bună voie și fără a fi constrânși de note. Într-un astfel de mediu ei se simt în siguranță și comunică sincer cu colegii, au încredere în educator și își mărturisesc frământările lor, reușind

Ivireanul, Mitropolit al Țării Românești, model al educației prin cultură”, Editura Bibliotheca, ISBN 978-606-772-144-7, Târgoviște, 2016, p. 64.

¹⁴ Pr. prof. dr. Vasile Gordon, *Introducerea în catehetica ortodoxă*, Editura Sofia, București, 2004, p. 119,

¹⁵ Dorin Opreș, Monica Opreș, *Metode active de predare-învățare. Modele și aplicații la religie*, Editura Sf. Mina, Iași, 2006, p.15.

¹⁶ Nisipeanu Ion, *Religia pentru copii. Învățământul religiei în școala primară*, Editura Cultura Românească, București, 1924, p.17.

¹⁷ C. A. Teodorescu, *Principii generale ale învățământului aplicate la învățământul religios*, în ”Îndrumări metodice și didactice pentru predarea religiei în școală”, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1990, p. 52.

”să schimbe caractere, să zdruncine opinii și mentalități, să purifice de relele deprinderi, să formeze oamenii pentru mai bine și pentru mai frumos”.¹⁸ Acestea sunt roadele unui învățământ religios activ, care se culeg în cadrul noului program catehetic.

f. Pentru realizarea unor activități cu caracter recreativ tinerii participă la cercuri de pictură, desen și grafică, sculptură, folclor, teatru, literatură, muzică, poezie, informatică, concursuri, audiții și proiecție de film religios, oratorie, tenis, fotbal, volei, baschet, în funcție de vârsta pe care o au și de interesul pe care l-au manifestat față de aceste activități propuse. Ca o recompensă pentru implicarea lor în aceste cercuri de creație, parohiile organizează excursii și pelerinaje pentru vizitarea unor obiective turistice și religioase, precum și o serie de concursuri naționale, dintre care amintim concursul de oratorie creștină ”Crezul meu” din anul 2010¹⁹ și concursul de mini-proiecte de educație social-filantropică ”Copii învață iubirea de Hristos” desfășurat în anul 2012,²⁰ care s-au bucurat de o mare apreciere din partea tinerilor din Patriarhia Română.

2. 2. Proiectul catehetic ”Alege Școala!” este o continuare firească a proiectului ”Hristos împărtășit copiilor”, în cadrul căruia mulți dintre copiii participanți sunt afectați de fenomenul abandonului școlar datorită lipsei de motivație pentru a continua școala, de extinderea sărăciei în zonele rurale, de plecarea părinților la muncă în străinătate pe perioade de timp îndelungate, precum și lipsa unui ideal de viață. În acest context de împrejurări, Biserica Ortodoxă a sesizat gravitatea situației și s-a implicat accesând aceste proiecte, deoarece ”prin valorile spirituale pe care le promovează, este un factor care nu poate lipsi din actul educativ și filantropic și poate întări motivația educațională într-un mod în care alte instituții nu o fac”.²¹ Scopul acestui proiect este promovarea valorilor creștine și a multiplelor oportunități pe care ni le oferă educația, pentru formarea morală și profesională a tinerilor. Deoarece este un proiect național, proiectul ”Alege Școala!” s-a desfășurat în patru etape, fiecare etapă având zone diferite de implementare:

I. Din luna septembrie 2009 până în luna iunie 2012 Patriarhia Română în parteneriat cu Fundația World Vision România a început implementarea proiectului ”Alege Școala! 1” pe o perioadă de 34 de luni în trei regiuni de dezvoltare: Nord - Est,

¹⁸ Constantin Cucuș, *Educația religioasă. Conținut și forme de realizare*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1996, p. 171.

¹⁹ Damian Alexandru Anfile, *Concursul de oratorie creștină ”Crezul meu”*, în rev. ”Biserica Ortodoxă Română”, nr. 2, 2010, p. 34-39.

²⁰ Silviu Dascălu, *Congresul Național ”Hristos împărtășit copiilor” organizat la Mănăstirea Caraiman din Bușteni (11-13 septembrie)*, în rev. ”Biserica Ortodoxă Română”, nr. 3, 2012, p.42-43.

²¹ Pr. dr. Naclad Constantin, *op. cit.* p. 72.

Sud - Muntenia și București - Ilfov. În mesajul adresat elevilor, părinților și profesorilor la începutul anului școlar 2011-2012, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel precizează că ”prin proiectele sale educaționale ”*Hristos împărtășit copiilor*” și ”*Alege Școala!*” Biserica Ortodoxă Română face eforturi multiple să-i educe pe copii în spiritul iubirii de Dumnezeu și de oameni, prin promovarea rugăciunii, a prieteniei și a întraajutorării, și să prevină abandonul școlar cauzat de sărăcie sau de absența părinților plecați la muncă în străinătate”.²²

II. Din luna august 2010 până în luna iulie 2013, pentru o perioadă de 36 de luni, proiectul ”*Alege Școala! 2*” a fost extins și în celelalte cinci regiuni de dezvoltare: Nord - Vest, Sud - Vest, Sud - Est, Vest și Centru, fiind lansat astfel la nivel național. Proiectul a fost inițiat de Patriarhia Română și fundația World Vision România ”cu scopul prevenirii și combaterii fenomenului abandonului școlar și a delincvenței juvenile, prin dezvoltarea unor soluții educaționale alternative de tipul școlii de duminică, necesare motivației pentru educație a copiilor din mediul rural și urban cu vârste cuprinse între 6 și 16 ani”.²³ În cadrul acestor două etape ale proiectului au fost realizate următoarele performanțe:

- au fost organizate 247 sesiuni de pregătire a formatorilor;
- au fost pregătiți ca formatori 3206 preoți și profesori de Religie;
- s-a organizat ”Școala de duminică” în fiecare comunitate parohială;
- s-au înregistrat peste 30.000 de copii ca și grup țintă;
- s-au organizat 235 de tabere de vară pe parcursul a trei ani, în patru locații (au fost selectați câte 3 copii din fiecare locație);
- au fost organizate tabere de creație ”Licăr de Lumină”, care s-au desfășurat la *Centrul Social – Pastoral ”Sf. Cruce” Caraiman* din Bușteni, *Centrul Cultural – Pastoral ”Sf. Daniil Sisastrul”* de la Durău, *Centrul Social – Cultural ”Sf. Ilie”* de la Miclăușeni și *Complexul turistic ”Sf. Nicolae”* de la Tismana la care au participat un număr de 9618 copii care au desfășurat activități pe trei ateliere: de creație, literar-religios și de pictură.

III. Din luna aprilie 2014 până în luna decembrie 2015, pentru o perioadă de 12 luni, a fost derulat proiectul ”*Alege Școala*” în 3 regiuni de dezvoltare: Vest, Sud – Vest Oltenia și Nord – Vest, în care s-au realizat următoarele performanțe:

- au fost implicați 106 preoți și profesori;

²² Mesajul Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, adresat elevilor, părinților și profesorilor, la începutul anului școlar 2011-2012 (10 septembrie), în rev. ”Biserica Ortodoxă Română”, nr. 3, 2011, p. 28-29.

²³ Ioan Bușagă, *Proiectul ”Alege Școala!” lansat la nivel național*, în rev. ”Biserica Ortodoxă Română”, nr. 3, 2010, p. 32.

- au participat 1325 persoane cu risc de abandon școlar și 318 elevi care au abandonat școala;
- s-au organizat 12 sesiuni de tabără pentru 1325 copii;
- s-a organizat un concurs cu premii pentru 318 copii care au părăsit timpuriu școala;

IV. Din luna martie 2015, până în luna noiembrie 2015, pentru o perioadă de 9 luni, a fost derulat proiectul ”Alege Școala” în 4 regiuni de dezvoltare: N – Est, București – Ilfov, Sud Muntenia și Sud – Est, din mediul rural și urban de la nivelul învățământului preuniversitar, din zone foarte industrializate, cu rata șomajului de peste 20 %, în care lipsesc mijloacele de comunicații și infrastructura este slab dezvoltată. În acest proiect s-a urmărit realizarea mai multor obiective:

- Dezvoltarea activităților de tip ”școala de vară/duminică” pentru 750 elevi provenind din grupuri vulnerabile, cu sprijin financiar și consilierea părinților pentru a înțelege importanța educației și rolul lor în educația copiilor;

- Dezvoltarea unui program cu caracter corectiv de tip ”Școală după școală” pentru 750 de copii care provin din grupuri vulnerabile, cărora li se oferă ore de educație, meditații, îndrumare consiliere și sprijin financiar;

- Realizarea unui program de tip ”a doua șansă” pentru o perioadă de 5 luni, cu scopul dobândirii competențelor de bază și dezvoltarea abilităților personale pentru un grup de 100 de persoane cu vârsta sub 18 ani, care au abandonat școala.

- Organizarea a două campanii de popularizare a importanței proiectului și a rezultatelor acestuia, cu scopul de a atenționa familiile și comunitatea asupra riscurilor pe termen lung pe care le comportă neintegrarea școlară și socială a copiilor.²⁴

3. Concluzii.

Prin proiectul ”Hristos împărtășit copiilor” tinerii de azi au posibilitatea de a cunoaște realitatea lumii în care trăiesc și nu o lumea iluzorie pe care le-o oferă televizorul și calculatorul. Ei au posibilitatea cunoașterii de sine, cu aptitudinile și carențele pe care le au, fapt care îi va ajuta la transformarea lor interioară și spirituală și la formarea personalității lor. Prin acest proiect catehetic Biserica se implică în a oferi răspunsuri la întrebările pe care și le pun copiii și tinerii cu privire la viața veșnică, dar și la realizarea unei cariere în această viață materială.²⁵

²⁴ Vezi detalii de monitorizare și informații statistice cu privire la cele 4 etape ale proiectului „Alege Școala!” la managerul proiectului pr. dr. Naclad Constantin, *op. cit.* p. 72-77.

²⁵ Pr. Iacob Cismaș, *Preotul – misionar în contextul lumii contemporane*, Editura Renașterea, Cluj Napoca, 2010, p. 243.

Respectându-se principiile sănătoase ale Pedagogiei și utilizându-se metodologii moderne ale Didacticii în cadrul acestui proiect, în care sunt implicați educatori și formatori cu vocație, roadele activității lor nu au întârziat să apară datorită naturaleții cu care copiii asimilează cunoștințe religioase și a lejerității cu care își formează noile deprinderi morale.

Trăind într-o societate cu interese economice imediate, fără investiții în valorile morale etern valabile, exceptându-le chiar și pe cele etice, tinerii zilele noastre pot fi o pradă ușoară ofertelor hedoniste și machiavelice caracteristice veacului 21. Pus în fața unor reforme și tranziții perpetue, sistemul educațional actual pune accentul pe latura informativă, neglijând aspectul formativ al educației elevilor. Prin proiectul "Alege Școala!" Patriarhia Română aduce o compensație substanțială în actul educativ al tinerilor, prin îngrijirea elementului afectiv și comportamental al acestora, care stă la baza formării lor spirituale, indispensabile realizării vieții familiale și sociale. Bucuriile și emoțiile pe care le trăiesc copiii în aceste două proiecte catehetice au atins cote inimaginabile, surprinzând la rândul lor pe cei care s-au ocupat de formarea și educarea lor: "Am descoperit copii cu povești de viață incredibile, care nu au mai fost niciodată cu autobuzul, nu au mai văzut blocuri, sau au tresărit de bucurie la atingerea unor cărți și crearea unei icoane".²⁶ Evident că astfel de trăiri unice au avut un rol hotărâtor pentru un elev aflat în fața unei tentative de abandon școlar.

Pe lângă satisfacția spirituală trăită de cei implicați în buna derulare a proiectelor nu au întârziat să apară aprecierile din exterior; cele două proiecte fiind frecvent mediatizate în paginile presei centrale și în cadrul unor emisiuni televizate pe diferite posturi TV și în mod deosebit la "Radio și TV Trinitas". La festivitatea de închidere la nivel național a proiectului din anul 2013, directorul executiv al Fundației World Vision România, Cătălin Andrew Popa, a afirmat că "Alege Școala! este un proiect model pentru că ne arată ce se poate face atunci când Biserica, societatea civilă și statul vin împreună să lucreze pentru bunăstarea copilului",²⁷ iar ministrul educației naționale, Remus Pricopie, a subliniat că "acest proiect este superstrategic, nu strategic". În același context, directorul general al Organismului Intermediar POSDRU, doamna Ella Ștefan, adresându-se coordonatorilor acestui proiect a evidențiat faptul că "într-un singur proiect ați reușit să atingeți mai mult de jumătate din țintele asumate de România pentru această perioadă de programare",²⁸ aceasta însemnând în cifre că din 54.000 de elevi și 6.000 de persoane adulte, care au fost cuprinse în cele 80 de proiecte ce vizau măsuri de sprijin pentru reducerea

²⁶ Pr. dr. Naclad Constantin, *op. cit.* p. 79.

²⁷ Ioan Bușagă, *Proiectul "Alege Școala !" la final*, în rev. "Vestitorul Ortodoxiei", nr. 7-8, 2023, p. 12.

²⁸ *Ibidem*, p. 12.

abandonului școlar timpuriu, 35.000 de copii au fost cuprinși doar în proiectul ”Alege Școala!”, la care se adaugă și cei 3.206 preoți și profesori de religie care s-au ocupat de formarea acestora.

Concluzionăm că la nivel național proiectul a fost cel mai amplu ca anvergură, ca implicare de resurse umane și ca absorbție de fonduri europene. Proiectul ”Alege Școala! 2” a fost cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial pentru Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013, Axa Prioritară 2, Domeniul Major de Intervenție 2.2.

Meritul acestei reușite educaționale se datorează managerului general, pr. dr. C-tin Naclad și echipei sale de specialiști, care au reușit să construiască un proiect național după structura unui ceas elvețian. Realizarea armonizării metodologiilor clasice cu cele moderne se datorează sutelor de experți formatori, coordonatori, formatori, asistenți sociali și pedagogi, care au făcut tot ce le-a stat în putință ca cei aflați în grija lor să învețe să fie copii, să se bucure că sunt copii și să-și dorească să rămână copii. Evident că satisfacția totală a fost a miilor de elevi care au învățat în cadrul proiectelor ce mare bucurie este să fii copil. Din bogata paletă educațională nu a fost omis nici principiul emulației, prin care au fost premiați 33.488 de elevi, în cadrul concursurilor organizate în cele 4 ediții ale proiectului, în valoare de peste 4.000.000 RON.